

Brusel 8. dubna 2026
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2023/0226 (COD)

17037/25
ADD 1

AGRI 736
AGRILEG 210
ENV 1429
PI 233
CODEC 2178

NÁVRH ODŮVODNĚNÍ RADY

Předmět: Postoj Rady v prvním čtení k přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady o rostlinách získaných některými novými genomickými technikami a produktech z nich a o změně nařízení (EU) 2017/625
– návrh odůvodnění Rady

I. ÚVOD

1. Dne 5. července 2023 Komise předložila legislativní návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o rostlinách získaných některými novými genomickými technikami (NGT) a potravinách a krmivech z nich¹. Dne 6. července 2023 byl tento návrh předložen Radě.
2. Tento návrh se zakládá na článku 43, článku 114 a čl. 168 odst. 4 písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) (řádný legislativní postup).

¹ Dokumenty 11592/23 + ADD 1.

3. Byl konzultován Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) i Evropský výbor regionů. EHSV vydal stanovisko dne 26. října 2023². Výbor regionů vydal stanovisko dne 17. dubna 2024³.
4. V Evropském parlamentu má v souvislosti s návrhem hlavní odpovědnost Výbor pro životní prostředí, klima a bezpečnost potravin (ENVI), zatímco Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova (AGRI) je přidružen. Zpravodajkou byla znovu jmenována Jessica Polfjärdová (PPE, Švédsko). Parlament přijal svůj postoj v prvním čtení dne 24. dubna 2024⁴.
5. Návrh a příslušné posouzení dopadů byly předloženy na zasedání Pracovní skupiny pro genetické zdroje a inovace v zemědělství (inovace v zemědělství) dne 10. července 2023. Pracovní skupina pokračovala v posuzování návrhu na 16 dalších zasedáních během španělského, belgického, maďarského a polského předsednictví.
6. Dne 14. března 2025 se Výbor stálých zástupců dohodl na mandátu, jímž zmocňuje předsednictví k zahájení jednání s Evropským parlamentem⁵. Na tomto základě proběhla jednání s Evropským parlamentem a Komisí za účelem dosažení dohody na začátku druhého čtení. Dne 12. listopadu 2025 umožnil Výbor stálých zástupců předsednictví flexibilitu v klíčových otevřených otázkách⁶.
7. Trialogy se konaly ve dnech 6. května, 14. října, 13. listopadu a 3. prosince 2025 během polského a dánského předsednictví. Během posledního trialogu dosáhli spolunormotvůrci celkové předběžné dohody. Tato dohoda byla následně konsolidována do podoby konečného kompromisního znění.

² Dokument 14926/23.

³ Dokument 9226/24.

⁴ Dokument 10952/24.

⁵ Dokument 6426/25.

⁶ Dokument 14579/25.

8. Dne 19. prosince 2025 analyzoval konečné kompromisní znění Výbor stálých zástupců a potvrdil, že s ním souhlasí⁷.
9. Dne 28. ledna 2026 pro konečné kompromisní znění hlasoval výbor ENVI Evropského parlamentu. Dne 28. ledna 2026 zaslal předseda výboru ENVI předsedkyni Výboru stálých zástupců dopis⁸, v němž uvedl, že pokud Rada předloží Evropskému parlamentu svůj postoj v dohodnutém znění, s výhradou revize právníky-lingvisty, doporučí plenárnímu zasedání, aby byl postoj Rady přijat ve druhém čtení v Parlamentu beze změn. Znění připojené k dopisu odpovídá znění, jež dne 19. prosince 2025 podpořil Výbor stálých zástupců.

II. CÍL

10. Od přijetí stávajících právních předpisů EU o geneticky modifikovaných organismech (GMO) v roce 2001 došlo k podstatnému pokroku v rozvoji NGT, které ve srovnání s konvenčními šlechtitelskými technikami umožňují cílenější, přesnější a rychlejší změny v genetických vlastnostech rostlin.
11. Návrh má umožnit zemědělsko-potravinářskému odvětví EU přispívat k cílům v oblasti inovací a udržitelnosti stanovených v Zelené dohodě pro Evropu, ve strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a ve Strategii v oblasti biologické rozmanitosti a posílit konkurenceschopnost tohoto odvětví při současném zachování vysoké úrovně ochrany zdraví a životního prostředí.

⁷ Dokumenty 16659/25 a 16660/25.

⁸ Dokument 6131/26.

III. ANALÝZA POSTOJE RADY V PRVNÍM ČTENÍ

12. Postoj Rady v prvním čtení obsahuje tyto hlavní prvky, ohledně nichž bylo mezi spolunormotvůrci dosaženo dohody:
13. **Celková struktura** návrhu Komise je zachována, přičemž se v jejím rámci rozlišují dvě různé kategorie NGT rostlin.
14. Kategorie 1 zahrnuje NGT rostliny, které jsou rovnocenné konvenčním rostlinám, tj. genetická modifikace vnesená prostřednictvím NGT by mohla rovněž nastat přirozenou cestou nebo by mohla být získána konvenčním šlechtěním. Tyto rostliny podléhají postupu ověřování, v jehož rámci příslušný vnitrostátní orgán nebo Komise konstatuje, že uvedené rostliny jsou skutečně rovnocenné konvenčním rostlinám. Jakmile se tato skutečnost potvrdí, jsou NGT rostliny kategorie 1 vyňaty z požadavků stanovených v právních předpisech o GMO.
15. Kategorie 2 zahrnuje NGT rostliny se složitějšími modifikacemi, které neobsahují cizí DNA. Na tyto rostliny se vztahuje postup oznamování nebo povolování v souladu s právními předpisy o GMO. Na rozdíl od geneticky modifikovaných rostlin obsahujících cizí DNA lze v případě NGT rostlin kategorie 2 využít omezených odchylek od právních předpisů o GMO. Zejména požadavky na posuzování rizik a monitorování jsou flexibilnější a lze je přizpůsobit v závislosti na rizikovém profilu příslušných rostlin.
16. Pokud jde o **kritéria rovnocennosti** NGT rostlin kategorie 1 s rostlinami konvenčními, jsou zachovány klíčové prvky mandátu Parlamentu i mandátu Rady. Mezi tyto prvky patří typy genetických modifikací, omezení rozsahu některých modifikací, jakož i omezení počtu genetických modifikací v jednotlivých sekvencích kódujících protein a v jednotlivých rostlinách. V zájmu zohlednění složitosti rostlinných genomů zohledňuje celkový limit v každé rostlině počet sad chromozomů.

17. Kromě kritérií rovnocennosti s konvenčními rostlinami se v nové příloze nařízení zavádějí kritéria týkající se **udržitelnosti** umožňující, aby se NGT rostliny kvalifikovaly jako kategorie 1, a to jako negativní seznam znaků (neboli seznam znaků vyloučených). Má se za to, že znaky uvedené na negativním seznamu mohou mít z hlediska udržitelnosti nepříznivé účinky. Pokud se jeden ze znaků, které NGT rostlina nese a které mají být přeneseny genetickou modifikací, nachází na tomto seznamu, je daná NGT rostlina vyloučena z kategorie 1, a vztahují se na ni proto požadavky na povolování, sledovatelnost a monitorování, jakož i další ustanovení o NGT rostlinách kategorie 2.
18. Oznamovatelé a žadatelé v případě NGT rostlin kategorie 2 mohou využívat určitých regulačních pobídek, jako je zrychlený postup hodnocení rizik, osvobození od poplatků a rozšířené poradenství před předložením žádosti nebo oznámení, pokud jeden ze znaků, které NGT rostlina nese a které mají být přeneseny genetickou modifikací, může pozitivně přispět k udržitelnosti.
19. Řada ochranných opatření řeší obavy z možných nepříznivých dopadů **patentování** NGT rostlin a souvisejících postupů udělování licencí a transparentnosti, např. pokud jde o přístup šlechtitelů k rostlinnému biologickému materiálu a technikám, a rizika koncentrace trhu.
20. V kompromisním návrhu se stanoví kodex chování obsahující určité závazky ze strany majitelů patentů a licenčních platforem. Uvedený kodex je sice dobrovolné povahy, Komise však vykonává dohled nad jeho vypracováním, monitoruje jeho fungování a případně přijímá další opatření, včetně navrhování legislativních opatření.
21. Transparentnost, přístup k příslušnému materiálu a právní jistota jsou posíleny rovněž předkládáním informací o patentech nebo zveřejněných patentových přihláškách, jakož i předkládáním prohlášení o ochotě majitelů patentů udělovat licence za spravedlivých a přiměřených podmínek, které se má předložit spolu se žádostí o ověření statusu NGT kategorie 1 a zveřejnit v databázi.

22. Komise zveřejní pokyny s cílem pomoci hospodářským subjektům v záležitostech souvisejících s duševním vlastnictvím týkajícím se rostlin, zřídí expertní skupinu pro patenty na NGT rostliny a posoudí dopad patentování NGT rostlin, znaků a technik, jakož i souvisejících postupů udělování licencí a transparentnosti.
23. NGT rostliny kategorie 1 jsou osvobozeny od požadavků na **označování**, s výjimkou rozmnožovacího materiálu rostlin v případě NGT rostlin kategorie 1. Na NGT rostliny kategorie 2 se nadále vztahují požadavky na označování stanovené v právních předpisech o GMO.
24. NGT rostliny nebo produkty kategorie 1 ani kategorie 2 nelze používat v **ekologické** produkci, a to navzdory výjimce pro NGT rostliny a produkty kategorie 1 z požadavků stanovených v právních předpisech o GMO. Náhodná nebo technicky nevyhnutelná přítomnost NGT rostlin a produktů kategorie 1 v ekologické produkci však nepředstavuje nesoulad s nařízením o ekologické produkci⁹.
25. **Opatření pro koexistenci** v případě NGT rostlin kategorie 2 jsou pro členské státy i nadále nepovinná. Kromě toho si členské státy ponechávají možnost se rozhodnout, že na jejich území **nebude možno NGT rostliny kategorie 2 pěstovat**. Na NGT rostliny kategorie 2 se tedy v tomto ohledu nadále vztahují pravidla pro GMO v jejich stávající podobě.
26. Článek o **kontrolách** prováděných členskými státy poskytuje ujištění, pokud jde o účinné prosazování ustanovení nařízení o NGT, aniž by členskými státy ukládal nové povinnosti jdoucí nad rámec kontrolních povinností vyplývajících ze stávajících právních předpisů.

⁹ Nařízením (EU) 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007.

27. Celkový program **monitorování** je posílen, pokud jde o dopad patentování NGT rostlin, znaků a technik, jakož i souvisejících postupů udělování licencí a transparentnosti; dopad používání nařízení o NGT na odvětví ekologické produkce a dopad NGT rostlin z hlediska udržitelnosti.
28. U převážné většiny prvků projednávaných během dialogů se spolunormotvůrcům podařilo nalézt kompromisní formulace. V některých případech Rada v rámci svého postoje akceptovala prvky převzaté z postoje Parlamentu v prvním čtení, jako je vyloučení z kategorie 1 v případě rostlin, které jako znak, jenž má být přenesen genetickou modifikací, vykazují „toleranci vůči herbicidům“. Rada naopak nebyla s to akceptovat některé prvky z postoje Parlamentu, jako jsou požadavky na označování NGT rostlin a produktů kategorie 1 v rámci celého potravinového řetězce. Spolunormotvůrci to však považovali za akceptovatelné s ohledem na celkový kompromisní balíček vyjednaný a dohodnutý na posledním dialogu, který zahrnoval ústupky obou stran, a to zejména v oblasti požadavků souvisejících s udržitelností a patentování NGT rostlin.

IV. ZÁVĚRY

29. V postoji Rady se podporuje cíl návrhu Komise a je v něm plně zohledněn kompromis, jehož bylo s podporou Komise v rámci jednání mezi Radou a Evropským parlamentem dosaženo.
30. Rada se proto domnívá, že její postoj v prvním čtení vyváženým způsobem odráží výsledek jednání a že jakmile bude nařízení přijato, přispěje k usnadnění inovací, zvýšení udržitelnosti, posílení konkurenceschopnosti zemědělsko-potravinářského odvětví EU a k zachování vysoké úrovně ochrany zdraví a životního prostředí.